

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

Liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksessa otetaan kantaa autonvuokrausalankin kannalta keskeisiin teemoihin: liikennejärjestelmän ympäristöllinen kestävyys, tieliikenteen turvallisuus, matkailuelinkeinon tukeminen ja maakuntakeskusten sekä koko maan saavutettavuus.

Liikennejärjestelmän ympäristöllinen kestävyys

Luonnoksessa todetaan, että pääosa kaikista kotimaanmatkoista tehdään edelleen henkilöautoilla. Niiden määrä on 2000-luvun aikana kasvanut 30 prosenttia. Yksityisautoilun arvioidaan säilyttävän asemansa keskeisimpänä kulkutapana myös tulevana vuosikymmeninä. Samaan aikaan etätyön ansiosta henkilöautoliikenteen liikennesuoritteiden arvioidaan vähenevän kaupunkiseudulla lähivuosina, mutta koko maan tasolla kasvavan 43 % vuoteen 2060 mennessä.

Tilannekuvasta on pääteltävissä, että tulevien vuosikymmenten kehityksen myötä autokanta saattaa kasvaa merkittävästi ja samaan aikaan henkilöautojen kokonaiskäyttöaste heikentyä. Kuten luonnoksessa todetaan, etenkin liikenteen sähköistymisessä tarvittavien kriittisten materiaalien saatavuus tulee olemaan haaste, sillä sähköistyminen vaatii valtavat määrät mineraaleja. Yksittäisten autojen heikko käyttöaste saattaa johtaa paitsi luonnonvarojen tuhlaamiseen autoteollisuudessa, myös autokannan ikääntymiseen.

Autonvuokrausala on keskeisessä roolissa resurssitehokkuuden näkökulmasta. Autojen korkea käyttöaste varmistaa, että autoteollisuus ei tuhlaa luonnonvaroja tuottaakseen autoja seisomaan kotien pihoissa.

Luonnoksessa todetaan, että autokanta uusiutuu tällä hetkellä hitaasti eivätkä päästöt laske asetettujen päästövähennystavoitteiden näkökulmasta riittävästi. Käytettyjen autojen kaupassa bensiinikäyttöiset autot ovat yhä suurin ryhmä autoliikkeiden käytettyjen autojen myynnistä. Vuonna 2024 ensirekisteröidyistä autoista 9,15 % hankittiin autonvuokrausalalle. Alalla on merkittävä vaikutus autokannan uudistajana, sillä se käyttää toiminnassaan uusia autoja ja tuo myyntimarkkinoille vuosittain tuhansia muutaman vuoden vanhoja autoja.

Autovuokraamojen liiketoiminnassa muiden kuin bensiinikäyttöisten autojen määrä on edelleen verrattain vähäinen. Käyttövarmuus ja hankintakustannukset eivät ole oikeassa suhteessa kysynnän kanssa. Tästä syystä olisi tärkeää, että valtio ohjaisi kannustimilla autonvuokrausalan uusautohankintaa vahvemmin päästövähennysten suuntaan.

Autovuokraamoliitto esittää, että liikennejärjestelmäsuunnitelmassa huomioitaisiin paremmin autokannan nopeampaan uudistumiseen sekä uudistuvan autokannan vähäpäästöisyyteen liittyvät tekijät. Suunnitelmassa olisi tärkeää ottaa kantaa myös autonvuokrauksen puolesta.

- Ehdotamme sivulle 18 seuraavaa lisäystä: "...autokanta uusiutuu hitaasti eivätkä päästöt laske asetettujen päästövähennystavoitteiden näkökulmasta riittävästi. Autokannan uudistumista on vauhditettava esimerkiksi verotuksellisin keinoin. Yksi keskeinen tapa uudistaa autokantaa on autonvuokrausalan toimintaedellytysten parantaminen."

- Ehdotamme sivulle 19 seuraavaa lisäystä: "Tulevaisuudessa haasteena on myös liikenteen sähköistymisessä tarvittavien kriittisten materiaalien saatavuus, sillä sähköistyminen vaatii valtavat määrät mineraaleja. Tämän vuoksi autojen käyttöastetta tulee lisätä suosimalla päätöksenteossa autovuokrausta ja muuta yhteiskäyttöautoilua."

Tieliikenteen turvallisuus

Luonnoksen mukaan liikennekuolemia tapahtuu Suomessa kaksinkertaisesti suhteessa väkilukuun, verrattuna naapurimaihin Ruotsiin ja Norjaan. Onnettomuustietoinstituutin tilaston mukaan yli kymmenen vuotta vanhat autot ovat yliedustettuina kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa. Auton iällä on suora vaikutus sen turvallisuusominaisuuksiin ja tätä kautta riskiin joutua vakavaan

liikenneonnettomuuteen. Suuri osa liikennekuolemista voitaisiin välttää, jos autokanta olisi uudempaa.

Suomessa autojen keski-ikä on 13,2 vuotta, Ruotsissa puolestaan 10,7 vuotta ja Norjassa 10,8 vuotta. On tarpeellista todeta, että Suomen kaksinkertainen määrä liikennekuolemia johtuu hyvin vahvasti juuri autokantamme iästä. Maanteillämme liikkuu liian vähän nykyaikaisilla turvallisuusominaisuuksilla varusteltuja autoja.

Autovuokraamoliitto edellyttää jäseniltään tuoretta ja turvallista autokantaa. Vuokrauskäytössä olevat autot voivat olla käytännössä enintään neljä vuotta vanhoja. Todellisuudessa alalla käytettävät autot ovat keskimäärin tätäkin uudempia. Vuosittain noin 7000 henkilöautoa ensirekisteröidään vuokrauskäyttöön.

Luonnoksessa todetaan, että ”liikenneturvallisuuden osalta painotetaan toimenpiteitä, jotka pyrkivät ehkäisemään ihmisen virheistä johtuvia onnettomuuksia ja niiden seurauksia, jotta vakavilta loukkaantumisilta ja hengen menetyksiltä vältyttäisiin.” Autovuokraamoliitto toivoo, että tässä kohdassa selkeämmin ilmaistaisiin juurisyy liikennekuolemiin ja tavoite Suomen autokannan keski-ikä laskemista naapurimaidemme tasolle. Autonvuokrauksen toimiala on keskeisessä roolissa tämän tavoitteen saavuttamiseksi.

- Ehdotamme sivulle 13 seuraavaa lisäystä: ”Liikennekuolemia kuitenkin tapahtuu Suomessa kaksinkertaisesti suhteessa väkilukuun verrattuna naapurimaihin Ruotsiin ja Norjaan. Maanteillämme liikkuu liikaa vanhoja autoja, joissa ei ole nykyaikaisia turvallisuusominaisuuksia. Autokannan uudistamisen tulee olla keskeinen tavoite myös liikenneturvallisuuden parantamiseksi.”

Matkailuelinkeinon tukeminen

Luonnoksessa nostetaan useassa kohdassa esiin matkailuelinkeinon tukemiseen liittyviä toimia. Mainitut toimet liittyvät lähes yksinomaan lentoliikenteen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lentoliikenteellä on kiistaton asema matkailun mahdollistajana. Autovuokraamoliitto muistuttaa, että myös autonvuokrausalalla on keskeinen merkitys matkailun tukemisessa. Valtion yhteistyössä lentoasemanpitäjien kanssa onkin tärkeää varmistaa, että kaikessa suunnittelussa ja päätöksenteossa mahdollistetaan matkailijoiden sujuva pääsy maanteille suoraan lentoasemilta.

Luonnoksen sivulla 51 todetaan, että ”valtio (Traficom yhteistyössä Väyläviraston kanssa) laatii selvityksen keinoista alueittain, joiden avulla matkaketjuja voidaan eri liikennemuodoin parantaa keskeisille, suuremmille lentoasemille.” Autovuokraamoliitto toivoo, että selvityksen laadintaan osallistetaan liikenteen palveluntarjoajat kattavasti, myös muut kuin joukkoliikennetoimijat. Kuten

luonnoksessakin todetaan: ”sujuvat matkaketjut rakentuvat julkisen liikenteen ja yksityisten liikkumispalvelujen yhteisestä tarjonnasta”.

Maakuntakeskusten ja koko maan saavutettavuus

Autovuokraamoliitto pitää tärkeänä, että luonnoksessa nostetaan esiin koko Suomen saavutettavuus. Maakuntakeskusten saavutettavuus joukkoliikenteellä on vaihtelevaa, mutta henkilöautoliikenne tukee saavutettavuutta, kuten luonnoksessa todetaan. Joukkoliikenteen kehittämisen ohella onkin tärkeää, että saavutettavuutta tuetaan monipuolisesti – myös henkilöautoliikennettä kestäväällä tavalla kehittämällä. Tämä voi tarkoittaa muun muassa autovuokrauksen tukemista.

Luonnoksessa todetaan, että tulevaisuuden tavoitteena on, että ”erilaiset liikenne- ja kuljetuspalvelut toimivat saumattomasti yhteen”. Tämä on tärkeä tavoite, joka näkemyksemme mukaan pitää sisällään erilaisten kulkemuotojen yhteensovittamista ja myös julkista liikennettä täydentävien palveluiden huomioimista. Autovuokraamoliitto toivookin, että etenkin liikenteen solmukohdissa huomioidaan jatkossa joukkoliikenteen ja yksityisautoilun ohella myös yhteisessä käytössä olevat autot, kuten vuokra-autot. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi riittävien pysäköintialueiden ja autovuokraamotoimintaan soveltuvien liiketilojen sijoittelua kuluttajien helposti saavutettaviin paikkoihin joukkoliikenneasemien yhteyteen.

Luonnoksen sivulla 30 todetaan, että ”tehokkuudessa nykyisen liikenneverkon hyödyntäminen maksimoidaan ja puutteiden korjaamiseksi toteutetaan tehokkaimpia ja vaikuttavimpia toimenpiteitä”. Tämän virkkeen asiasisältöä olisi hyvä avata muutamalla lauseella, nyky muodossa sen merkitystä on vaikeaa sisäistää tuntematta taustalla käytyä keskustelua.

- Ehdotamme edellä mainitun virkkeen perään seuraavaa lisäystä: ”Ymmärretään, että joukkoliikenteen kehittäminen ei ole ympäristöllisen kestävyuden ja taloudellisen tehokkuuden kannalta järkevää jokaisessa paikassa ja tällöin saavutettavuutta tulee tukea vaihtoehtoisilla tavoilla, kuten autonvuokrausta vahvistamalla.”

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

-

Marjamäki Miro
Suomen Autovuokraamojen liitto r.y.